

83. møde

Torsdag den 2. april 1981 kl. 13.00

Dagsorden:**1) Første behandling af:**

Forslag til lov om vilkår for afhændelse af jord i offentligt eje [af Flygaard (DR) m. fl.].
(Lovforslag nr. L 170).

2) Første behandling af:

Forslag til lov om ændring af ligningsloven og om ændring af lov om vurdering af landets faste ejendomme. (Skove og fredede bygninger).
(Lovforslag nr. L 191).

3) Første behandling af:

Forslag til lov om ændring af skattestyrelsesloven. (Optagelse af dissens i landsskatterettens kendelser m.v.).
(Lovforslag nr. L 192).

4) Første behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om opkrævning af indkomst- og formueskat for personer m.v. (Kildeskat).
(Lovforslag nr. L 193).

5) Første behandling af:

Forslag til lov om ændring af færdselsloven. (Spiritus- og promillekørsel).
(Lovforslag nr. L 194).

6) Første behandling af:

Forslag til folketingsbeslutning vedrørende videokassettebånd med voldsfilm [af Poul H. Møller (KrF) m. fl.].
(Beslutningsforslag nr. B 75).

Anden næstformand (Ninn-Hansen):

Retsudvalget har afgivet:
Betænkning og indstilling vedrørende valg af folketingets ombudsmand.
(Beslutningsforslag nr. B 104).
Eksemplarer er omdelt.

Finansudvalget har afgivet betænkning over:

Forslag til lov om tillægsbevilling for finansåret 1980. (Lovforslag nr. L 125).
Eksemplarer vil blive omdelt.

Den første sag på dagsordenen var:

1) Første behandling af:

Forslag til lov om vilkår for afhændelse af jord i offentligt eje.
[Af Flygaard (DR) m. fl.].
(Lovforslag nr. L 170. Fremsat 10/2 81).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling**Indenrigsministeren (Henning Rasmussen):**

Retsforbundets forslag til lov om vilkår for afhændelse af jord i offentligt eje sigter imod, at de ejendomme, der i dag eller senere måtte komme i offentligt eje, ved senere salg vil blive pålagt jordrente eller fuld grundskyld i al fremtid i stedet for at blive solgt på almindelig vis.

Selv om regeringen har en del forståelse for forslaget, der, for så vidt angår flere passager, er identisk med et lignende forslag fremsat af daværende indenrigsminister Søren Olesen i 1960, er der dog så mange ulemper forbundet med dets gennemførelse, at regeringen må foreslå folketinget at afvise forslaget.

Landbrugsministeren har allerede ved behandlingen for nylig af retsforbundets forslag om statsovertagelse og udlejning af jord pegt på de muligheder, der er for ved skatte-lovgivningen at inddrage de samfundsskabte værdistigninger, og jeg kan blot tilføje, at der jo siden 1960 er sket en skærpelse af kapitalvindingsbeskatningen, ligesom man, siden lovforslaget blev fremsat i 1960, har fået frigørelses- og afståelsesafgifterne, der netop sigter på at inddrage de samfundsskabte vær-

Meddelelser fra formanden:

[Indenrigsministeren]

dier ved landbrugsjords overgang til byzone eller til sommerhusanvendelse.

Derudover har landbrugsministeren også peget på de mange muligheder, der ligger i planlovgivningen, for at sikre, at arealerne anvendes i overensstemmelse med helheds- og samfundssynspunkter.

Når jeg ikke kan støtte lovforslaget, skyldes det imidlertid især tre forhold: for det første kan forslaget let føre til nye økonomiske uligheder i befolkningen. For det andet vil det føre til en forøgelse af forskellene i kommunernes økonomi. Og for det tredje vil det føre til en begrænsning i den gavnlige kommunale jordforsyningspolitik.

Hvis forslaget blev gennemført, ville der for den interesserede køber være to muligheder for at erhverve jord. Enten ville jorden kunne købes hos private til vilkår som dem, vi kender i dag – altså med en kontant udbetaling og resten som lån, der afdrages over en årrække – eller også ville jorden kunne erhverves med en forpligtelse til at svare jordrente.

Efter at lånene er amortiseret, vil den, der har købt på de nugældende vilkår, stå uden gæld i jorden, mens jordrenteyderen ville være nødt til at svare jordrenten fuldt ud også efter denne årrække. Det kan i sig selv give anledning til ulighed i de økonomiske vilkår, men hvis ikke der er sket prisstigninger i den mellemliggende periode, er der vel ikke sket nogen skade ved, at de to ordninger eksisterer side om side. Hvis jordværdierne imidlertid stiger kraftigt i perioden, som det klart i det længste tidsrum har været tilfældet, står jordrenteerhververen med en meget betydelig afgift, mens køberen står uden gæld. Det vil næppe være til at forstå for den, der er jordrenteerhverver.

Det var en situation som denne, der var medvirkende til, at folketinget i 1967 vedtog, at nyetablering af jordrentebrug skulle ophøre. De stigende jordpriser gjorde det svært for jordrentebrugerne, da de blev stillet ringere end de husmænd, som havde almindelige jordkøbslånevilkår.

For bare nogle få år siden ville det vel have virket for teoretisk at nævne, at den private køber også kunne komme til at føle sig dårligt behandlet i forhold til jordrenteerhververen i en periode med faldende jordpriser, men den seneste tids tendens til faldende jordpriser gør det vel rimeligt også at nævne

denne risiko, selv om den bestemt ikke er overvejende stor.

Det afgørende er, at forslaget som sagt vil føre til, at der skabes to slags jordbesiddere, hvis økonomiske forhold udvikler sig helt forskelligt med udviklingen i jordpriserne, og da jordpriserens udvikling er uforudselig, bortset fra at der er overvejende sandsynlighed for, at de vil være stigende i det lange løb, så vil forskellen i de økonomiske vilkår næppe blive betragtet som rimelig af befolkningen, især hvis man frygter, at der kommer en periode med prisstigninger, hvilket der som flere gange nævnt er grund til.

Men også for sælgerne, og det vil først og fremmest sige kommunerne, vil der rejse sig en række problemer. Det første vil være, om det overhovedet vil være muligt at få kommunerne til at gå ind i jordforsyningen, for medens det hidtil næsten uden undtagelse har været sådan, at kommunen altid kan regne med at få dækket sine omkostninger i forbindelse med et jordsalg, så vil det, hvis forslaget bliver gennemført, være mere end tvivlsomt, om kommunen kan få dækket sine udgifter til køb af jord. Ganske vist vil kommunen få jordrenten efter forslaget, 6 pct. af værdien på afhændelsestidspunktet, men jordrenten af værdistigningen skal fordeles mellem stat og kommune.

Hvis man nu tænker sig, at jordpriserne stiger i samme takt som inflationen, så får kommunen kun dækket halvdelen af sine renteomkostninger ved de almindelige prisstigninger, og det vil sige, at kommunen stilles dårligere, end hvis man havde købt værdipapirer eller havde været i stand til at undlade at optage lån.

Der åbnes ganske vist mulighed for, at man kan aftale en pris, som ligger over vurderingen, men jeg tvivler meget på, at den enkelte vil være interesseret i en sådan aftale. Det vil sige, at resultatet vil blive, at efterspørgslen efter disse grunde vil mindskes.

Den kommunale jordforsyningspolitik, som vi ellers plejer at anse for at være særdeles gavnlig, vil således gå i stå eller i hvert fald blive begrænset meget, og det kan i sig selv ikke undgå at føre til prisstigninger på det private marked og til, at det bliver endnu dyrere og sværere for kommunerne at købe jord til jordforsyning på jordrentevilkår.

Så vil jeg gerne pege også på det betydelige likviditetsproblem, der vil opstå, især for

[Indenrigsministeren]

udviklingskommunerne. Jeg har bemærket, at man forestiller sig, at dette problem kan mildnes ved statslån, som det foreslås i bemærkningerne til forslaget; det skulle være nogle ganske specielle og fordelagtige lån, for at de skulle kunne opveje de omkostninger, som kommunerne vil få ved kapitaludlægget til ordningen. Jeg har svært ved at forestille mig, at kommunal jordpolitik efter forslagets gennemførelse ikke ville blive en betydelig belastning for udviklingskommunerne, der i forvejen normalt har likviditets- og skattetryksproblemer, og jeg tvivler meget på, at min kollega finansministeren vil være villig til at yde lån på så lempelige vilkår, at dette problem ville blive uden betydning.

Jeg savner i øvrigt i forslaget fuldstændig en redegørelse for eller en opstilling både over de samfundsøkonomiske virkninger af forslaget og over de samlede virkninger på kortere og længere sigt på statens og primærkommunernes økonomi.

Jeg kan for mit vedkommende konkludere, at jeg tror, forslaget kan føre til, at kommunernes deltagelse i jordforsyningen svækkes, at det vil føre til forøgede forskelle i kommunernes økonomi, og at det betyder en klar risiko for at skabe endnu et skel i befolkningens økonomiske vilkår, skellet mellem selvejere og jordrentebesiddere.

Regeringen anser derfor ikke forslaget for at være egnet til at bidrage til løsningen af de fundamentale problemer i jordpolitikken, en rigtig planlægning af udnyttelsen af landets arealer og en rimelig samfundsmæssig inddragelse af de samfundsskabte værdier.

Egon Jensen (S):

Jeg kan ikke knytte mange bemærkninger til det, indenrigsministeren allerede har sagt, idet jeg er helt enig i hans betragtninger om, hvordan samfundet på forskellig måde har mulighed for at øve indflydelse på jordens anvendelse. Uden hensyn til køb eller andet er der tale om leje og brug af vores fælles ejendom. Forslagsstillerne lægger ikke skjul på, at modellen er tidligere indenrigsminister Søren Olesens forslag fra 1960. Var det blot blevet ved det, havde jordrenten været acceptabel, men det er den absolut ikke i dag.

Vi har faktisk megen sympati – det vil jeg gerne understrege – for, at samfundet ikke sælger, men udlejer. De barske realiteter, bl.

a. rentens højde, siger, at forslaget er fuldkommen urealistisk, og selv om forslagsstillerne siger, at man er parat til at drøfte jordrentens højde, er der stadig væk et voldsomt spring fra 6 pct. til den aktuelle rente på 18–19 pct. i heldigste fald. Og selv om man tager byggemodningen ud, må kommunerne købe den nøgne jord, eventuelt ved lån til den tredobbelte rente.

Jeg vil tro, at den kommunale jordpolitik med opkøb og salg til det, vi kalder moderate priser, altså omkostningsbestemte priser, vil gå helt i stå. Køb og salg vil overgå helt til private hænder, og det kan formentlig ikke have været forslagsstillerens mening.

Man siger nok så flot i forslaget, at hvis kommunerne har vanskeligheder med at finansiere en sådan omlægning, må man have statslån. Tror forslagsstillerne virkelig, at man kan få det just nu? Og forestiller man sig, at staten vil give lån til kommunerne til en rente, der blot tilnærmelsesvis ligger i nærheden af 6 pct., så må jeg sige mildt, at forslaget på den led i hvert fald er ude af proportioner. Hvorfor har man i forslaget ikke bare vist ét eneste eksempel på, omregnet til de senere år, hvad det ville have betydet for kommunen, hvis man havde solgt på jordrentevilkår, hvilke økonomiske konsekvenser noget sådant ville have haft?

Som indenrigsministeren var inde på, ville udviklingskommunerne komme i svære vanskeligheder, som nok ikke kan løses. Den eneste vej til at omlægge det offentliges jord salg fra kontantsalg til jordrentevilkår vil være, at man bruger skatteskruen endnu en gang, og det er vel heller ikke forslagsstillerens mening. Dertil kommer, at der bliver en ret stor forskel mellem private og offentlige købere, som indenrigsministeren har nævnt mere om.

Jeg forudser, at hvis man gennemførte en sådan lovgivning, ville kommunernes opkøb af jord standse og initiativet overgå til private, og det var vel heller ikke hensigten med forslaget. Samfundet ville jo få mindre indflydelse på jordens anvendelse, og det kan jeg heller ikke forestille mig var forslagsstillerens hensigt.

Ideer kan være gode – og som jeg sagde til indledning: vi har megen sympati, hvis muligheden var der – men de skal også være realisable og have forbindelse med den verden, vi lever i. Det har forslaget ikke, og der-

[Egon Jensen]

for må jeg på socialdemokratiets vegne afvise forslaget og sige, at vi skriver altså 1981 og ikke 1960. De økonomiske muligheder, hvor gode intentionerne end kan være, er ikke til stede for en sådan reform.

Henrik Toft (V):

Venstre tager afstand fra lovforslag nr. L 170, og så kan jeg i øvrigt henholde mig til de bemærkninger, som de to foregående talere har gjort til forslaget.

Derudover vil jeg gerne sige, at forslaget er i strid med venstres ønsker om, at alle, som gerne vil eje den jord, hvorpå deres bolig er placeret, kan få mulighed for at få dette ønske opfyldt. Derfor finder jeg ingen grund til at gå mere ind i forslagets øvrige paragraffer, selv om det kunne være fristende at bore lidt i det rimelige i både at betale jordrente og grundskyldsskatter; at betale grundskyld af værdier, som man aldrig har mulighed for at erhverve som ejendom, er der da vist meget få der kan finde rimelighed i.

Med disse få bemærkninger skal jeg herved på venstres vegne afvise forslaget, og jeg vil gerne gøre det ved at citere, hvad venstres ordfører, hr. Thisted Knudsen, sluttede af med ved førstebehandlingen af det lignende forslag den 12. maj 1960. Det står i folketingets forhandlinger, sp. 5577:

»Den bedste skæbne, der kunne vederfares dette lovforslag, er efter mit skøn, at det under udvalgsarbejdet må dø i stilhed. Til dette skal vi efter evne medvirke.«

Karen Thurøe Hansen (KF):

Da mit partis ordfører er optaget af møde andetsteds her i huset, skal jeg på hans vegne tillade mig at fremkomme med det konservative folkepartis synspunkter.

Det er klart, at ethvert parti har brug for nu og da at fremhæve sit ideologiske grundlag, så det ikke skal forsvinde i døgnets trælse hverdag. Det er, hvad Danmarks retsforbund gør med dette forslag. Det er partiets ret, og man kunne også fristes til at sige dets pligt.

Ved forslaget pålægges man bl. a. landets kommuner en fast praksis, hvorefter de skal afhænde den jord, de er i besiddelse af. Det er et »skal«-forslag over for kommunerne, noget, jeg troede lå retsforbundet fjernt. Men

naturligvis kan det være nødvendigt, da man næppe på anden måde kan få kommunerne til at acceptere fremgangsmåden.

Efter vor opfattelse er det forkert at binde kommunerne på denne måde, hvorefter de skal købe på gammel facon og skaffe kapital til disse køb, men afhænde på jordrentevilkår. Spørgsmålet er vel, om man ikke kan hævde, at en kommune, der har købt jord, er fuldstændig som en privat ejer, og, hvis jeg har ret i dette, om man så kan pålægge dem en sådan indskrænkning i ejendomsretten.

Ja men, siger forslagsstillerne så, vi ved, at kommunerne kommer ud i nogle økonomiske problemer, hvis dette forslag gennemføres, men det er så op til staten, den udtømmelige statskasse, at sikre, at kommunerne, der jo som sagt skal handle på gammeldags betingelser, får lån, som kan gøre, at de fortsat kan skaffe sig jord til byudvikling, udstykning, offentlige formål, og hvad der ellers er tale om.

Men betyder en sådan fremgangsmåde ikke, at staten også her får en helt afgørende indflydelse på den jordpolitik, kommunerne kan eller måske rettere skal føre? Uanset hvilke neutrale regler man eventuelt kan opstille, ligger der sikkert her en betydelig risiko for, at kommunerne bliver sorteper i dette spil. Måske kan man endog tænke sig, at der er kommuner, som bliver mere tilbageholdende i deres jordpolitik, end det egentlig er ønskeligt ud fra en helhedsbetragtning.

Jeg er ikke i tvivl om, at dette forslag rent teknisk er veludformet. Det manglede for øvrigt også bare, når man arbejder med sin hjertesag, med noget, der næsten er et monopolagtigt speciale.

Men hvad angår det konservative folkeparti, skal jeg blot sige, at partiet er modstander af disse evigtvarende byrder og andre indskrænkninger i den frie omsætning af jord, og jeg kan derfor allerede nu ved første behandling meddele, at vi ikke kan støtte dette forslag.

Knud Lind (FP):

Da vor ordfører ikke er til stede, skal jeg kort oplyse, at fremskridtspartiet principielt er imod statseje af jord, også når det drejer sig om kommunerne. Der ville blive to slags jordejforhold med retsforbundets forslag. Det kan, som ministeren og andre har sagt,

[Knud Lind]

give anledning til ulighed mellem de to slags jordbesiddere. Kommunerne vil desuden ikke få dækket deres omkostninger ved eventuelle jordprisstigninger. Det vil give et tab for kommunerne og staten, og det vil igen betyde nye former for skat.

Det afgørende er imidlertid for fremskridtspartiet, at fremskridtspartiet går ind for den private ejendomsret, der giver glæden ved at have egen jord under fødderne. Vi ønsker derfor ikke at gå med på retsforbundets gamle traver. Vi mener, at Henry Georges tanker er en saga blot, og tror, at hans bog »Fremskridt og fattigdom« formentlig bør stilles tilbage på boghylden til senere arkivering. Tiden er løbet fra den.

Birthe Nielsen (SF):

Jeg vil godt sige, at vi i socialistisk folkeparti ser med sympati på det forslag, som retsforbundet har fremsat. Det minder jo meget om det lovforslag, der var til behandling i tinget her i sidste uge, lovforslag nr. L 169, og i den forbindelse vil jeg da godt sige, at jeg i øvrigt vil henvide til, hvad vores skattepolitiske ordfører sagde i den forbindelse.

Der er selvfølgelig nogle ting, der skal undersøges i udvalget med hensyn til, hvad det betyder for kommuner og for stat, og især hvad det betyder for samfundet, at jorden kan være i samfundseje. Hvilken indflydelse vil det i øvrigt få på prisstigninger, når vi tænker på de private grundejere? Men jeg vil i øvrigt arbejde seriøst med forslaget i udvalget, og vi er som sagt fra SFs side positivt indstillet.

Aase Olesen (RV):

Det radikale venstre er principielt enige med retsforbundet i, at jorden bør overgå til samfundseje og udlejes på jordrentevilkår.

Jeg er lidt skuffet, når jeg hører ministeren og socialdemokratiet kun fremhæve alle besværlighederne ved dette forslag. Det er klart, at vi heller ikke på nogen måde er blinde for, at der er en masse problemer i det, men jeg synes nok, at man kunne give det en chance, forstået på den måde, at man kan tage dette forslag som en anledning til i skatte- og afgiftsudvalget at diskutere kommunernes mulighed for i realiteten at føre en aktiv jordpolitik. Vi har ved forskellige lejligheder i diskussionerne om Lønmodtagernes

Dyrtidsfond og i boligpolitiske diskussioner fremhævet, at vi ønsker at give kommunerne bedre muligheder for at overtage jord til udleje til boligbyggeri, og det kunne jo være, at vi her, også med socialdemokratiet, kunne få en fornuftig meningsudveksling om, hvordan vi bedst herindefra hjælper kommunerne til at gennemføre en sådan udvikling.

Vi vil altså også gå ind i et seriøst udvalgsarbejde.

Vi vil i øvrigt ikke gå nærmere ind på det meget omfattende forslag, og når det radikale venstre ikke fremsætter den slags forslag, er det naturligvis, fordi vi mener, at der er så meget om indvendingerne, at det næsten ikke er umagen værd, men omvendt vil jeg gerne opfordre forslagsstillerne til at medvirke til noget mindre ambitiøst og mere realistisk.

Steffensen (KrF):

Kristeligt folkeparti anerkender det veludformede lovforslag, som her ligger fra Danmarks retsforbund. Jeg synes, der er grund til at nævne, at det er særdeles velbelyst, og også, synes jeg, grundigt gennearbejdet, så vi nok kan få en forestilling om, hvad det er, man ønsker sig. Man kunne selvfølgelig nok sætte spørgsmålstegn ved de økonomiske konsekvenser, men det mener jeg nu ikke et parti er forpligtet til altid at kunne beregne, idet det er således, at partierne ikke har det store statsapparat til rådighed til den slags.

Når det er sagt, vil jeg også godt sige, at vi er ikke i kristeligt folkeparti enige med retsforbundet i dets intentioner med hensyn til, hvordan vi skal afhænde og i det hele taget få fat i jord, der er i offentligt eje, og på hvilke betingelser. Jeg vil også sige, at der er en lang række indvendinger fra de øvrige ordførere imod det, som jeg nok kunne tilslutte mig, men jeg mener, at der er grund til at se seriøst på forslaget i udvalget, og det vil kristeligt folkeparti medvirke til.

Ib Christensen (DR):

Jeg skal ikke komme ind på en udførlig begrundelse for forslaget, for det ligger der jo. Det er sjældent, folkettinget bliver præsenteret for et privat lovforslag, der er så udførligt gennearbejdet, som dette er, men det betyder ikke, at der ikke i udvalget kan og bør stilles en række spørgsmål.

[Ib Christensen]

Den socialdemokratiske ordfører, hr. Egon Jensen, mente ikke, at de økonomiske muligheder i dag, i 1981, var så gode, som de var i 1960, for at gennemføre en sådan reform, og hvis det er rigtigt, kan man jo sige, at det kan være dyrt at være fattig. Det kan være så dyrt at være fattig, at man af den grund undlader at inddrage i samfundet de naturgivne og samfundsskabte jordværdier, og det er jo det, der er sket. Det er rent praktisk gået den modsatte vej siden 1960'erne, bl. a. under socialdemokratiske regeringer.

Jeg var glad for, at den radikale ordfører, fru Aase Olesen, bekræftede, at det radikale venstre ønsker, at jorden skal være samfundseje og stilles til rådighed for brugerne på jordrentevilkår. Fru Aase Olesen appellerede også til, at retsforbundet skulle være mindre ambitiøst og mere realistisk. Så lidt ambitiøse og så lidt realistiske som de radikale på det punkt vil vi dog ikke være, eftersom det radikale venstre i 1960'erne fjernede statsgrundskylden, ophævede grundstignings-skylden, nedsatte den amtskommunale grundskyld og fjernede jordrentebudene. Det er næsten at være for lidt ambitiøs, når det gælder om at sikre jorden i samfundseje. Så lidt ambitiøse er vi altså ikke.

Så savnede jeg hos ministeren, der jo holdt en tale, som havde været en konservativ indenrigsminister værdig – det er han måske også, når det kommer til stykket – for der var jo ikke antydning af, på baggrund af den meget negative afvisning af dette forslag, hvad regeringen så ville gøre. For jeg går da ud fra, at det stadig væk i hvert fald sådan i princippet står til troende, at socialdemokratiet ønsker en samfundsovertagelse af jordværdierne. Hvis det ikke står til troende, kan vi jo spare en masse tid selvfølgelig, men står det til troende, må regeringen komme ud af busken med, hvad den så vil, for jeg går ud fra, at den ønsker at stræbe mod det mål at gennemføre et skridt henimod den. Ganske vist er det da gået baglæns, som jeg beskrev før. Det er gået den stik modsatte vej, og regeringen ligger jo i intense forhandlinger med det radikale venstre, med centrum-demokraterne, med kristeligt folkeparti om at lave endnu nogen sabotage mod den amtskommunale grundskyld og endnu en nedbrydning af resterne af jordbeskatningen her i landet.

Men socialdemokratiet har på den anden side udsendt et kommunalpolitisk valgprogram, der taler om, at offentligt ejet jord skal udlejes på jordrentevilkår, et meget fremtrædende punkt i dette valgprogram. Men det er altså noget, som ikke skal tages alvorligt, for når der så kommer lovforslag i tinget, ikke fra socialdemokratiet, ikke fra regeringen, men et privat, så sabler man det ned ud fra en hel række indvendinger. Hvad er det dog for noget?

Så kom ministeren ind på virkningerne for kommunernes økonomi, og det er klart, at der kan være likviditetsproblemer, i det øjeblik man starter reformen og i den første tid, og da er det, vi foreslår statslån. Senere vil der jo komme indtægter. Kommunerne vil jo få nogle løbende indtægter. Når mere og mere offentligt ejet jord bliver udlejet på jordrentevilkår, vil indtægterne jo komme. Derfor er der kun tale om et likviditetsproblem.

Og begrænsningerne af jordforsyningspolitikken kan vi jo rette op på gennem en forøgelse af den almindelig jordbeskatning. Det sagde ministeren ganske vist også var vejen; det var det, man foretrak. Men dér går man altså den stik modsatte vej, og man planlægger at fortsætte i den retning.

Jeg synes, det har været nyttigt med denne debat. Det er selvfølgelig skuffende, at regeringen er negativ over for forslaget. Men det har altså været nyttigt at konstatere, at hvad socialdemokratiet har i deres principprogram, hvad de endog har stående i deres arbejdsprogram, hvad de har stående i deres kommunalpolitiske valgprogram, som de netop har offentliggjort, ikke af nogen overhovedet bør tages det mindste gran seriøst på dette område.

Flygaard (DR):

Retsforbundet kan vel desværre ikke blive så overrasket over den modtagelse, som det foreliggende lovforslag har fået. Jeg vil gerne sige tak for de venlige bemærkninger, der har været gjort, og vil gerne yderligere knytte nogle bemærkninger til andre ordførere og til ministeren.

Jeg vil sådan set gerne fortsætte dér, hvor hr. Ib Christensen slap, for hvis man tager det socialdemokratiske valgprogram her til det kommende kommunevalg, så står der –

[Flygaard]

jeg citerer fra side 7 under afsnittet »Boliger og jordpolitik«:

»En af de væsentligste opgaver for kommunerne er at medvirke aktivt til at øge antallet af boliger, som almindelige familier kan betale, og som er frigtort af spekulation og profit, ved opkøb af jord og udlejning på jordrentevilkår.

Kommunerne må have rådighed over tilstrækkelige arealer til byudvikling, ligesom kommunernes mulighed for finansiering af jordkøb og byggemodning må sikres.«

Jeg har meget svært ved at se, at der er overensstemmelse med denne formulering i det, både ministeren og den socialdemokratiske ordfører i dag her har givet udtryk for. Men jeg vil også gerne føje til, at jeg fik jo nok en anelse om, hvor det bar hen.

Forleden mandag var jeg til møde på Hotel Hvide Hus i Ålborg, hvor jeg tillod mig at stille hr. Heinesen et spørgsmål om, hvilke overvejelser regeringen havde gjort sig i anledning af, at kommunerne lå med en række grunde, som de ikke var i stand til at sælge på traditionelle vilkår. Jeg fik ikke noget svar i første omgang, men da jeg så spurgte i anden omgang, fik jeg et svar gående på, at man ikke havde sluttet sine overvejelser.

Jeg må nærmest forstå både ministeren og den socialdemokratiske ordfører her i dag sådan, at de stort set har sluttet deres overvejelser, og at man ikke vil gå ind i en betragtning om en jordrentesvarelse, uagtet det står i det socialdemokratiske valgoplæg, men så er man altså blevet så klog.

Så vil jeg i øvrigt gerne sige til ministeren, at vi selvfølgelig har noteret os, at man har fået skærpede regler om kapitalvindingsskatten, en række engangsafgifter, men det er retsforbundets principielle opfattelse – og dér er vi nok ikke meget uenige med en række økonomer – at en løbende afgift ikke har den række svagheder, som en engangsafgift har, når den skal erlægges i forbindelse med salg. Den vil bremse op for et generationsskifte, den kan skabe et hav af likviditetsmæssige problemer, som en løbende afgift ikke under nogen form vil skabe.

Jeg vil da gerne sige, at selv om dette lovforslag fra retsforbundets side har sit udgangspunkt i det forslag, daværende indenrigsminister Søren Olesen fremsatte i 1960, så har vi forsøgt at tilpasse os og skille det fra, som ikke længere er relevant i relation til

den lovgivning, der efterfølgende er indført. Det mener jeg også at vi i høj grad teknisk har levet op til.

Det er meget interessant, når man som et centralt punkt, ikke alene fra regeringens side, men også fra flere ordføreres side, trækker synspunktet om uligheden frem. Nu har vi i bemærkningerne til lovforslaget klart givet udtryk for, at vi gerne vil være med til at fastsætte vilkårene, således at der bliver balance imellem de traditionelle vilkår og jordrenten på udgangstidspunktet. Men det er da rigtigt, at alt efter hvilken økonomisk udvikling der kommer, vil lovforslaget komme til at virke over for jordrentebrugene på én måde, og for dem, der ikke kommer ind, vil virkningen være en anden. Vi mener, at man med et sådant jordforslag, hvor man vil pille konjunkturrisikoen ud, ud fra et samfundsmæssigt synspunkt vil gøre noget gavnligt.

Hvis vi virkelig skal lægge vægt på synspunktet om, at man vil føre en rimelig jordpolitik, og at man ikke vil have nogen forskelsbehandling, så er vi egentlig lidt overraskede over, at man, også fra regeringens side og fra socialdemokratiets side, er afvisende over for en mere generel jordreform, jfr. den afvisning, vi oplevede forleden dag. Altså hvis man fremsætter forslag om én model, bliver det afvist, og hvis man vælger en anden model, ja, så bliver den også afvist. Det bestyrker os i den opfattelse, at man ikke rigtig vil noget, når det kommer til stykket, fra regeringens side.

Det er efter retsforbundets opfattelse bydende nødvendigt, at vi igen får gang i byggeriet, som er faldet til et minimum, og vort forslag til lov om vilkår for afhændelse af jord i offentligt eje vil – i hvert fald efter vores opfattelse – hvis det bliver gennemført, åbne for et betydelig større byggeri også i hovedstadsområdet. Det interessante er, at der også er betydelige kredse inden for byggebranchen – det var ganske vist lidt overraskende for undertegnede, hvor tilslutningen kom fra – der faktisk har sagt, at det var en måde, hvorpå man kunne få mere gang i byggeriet.

Det er samfundsmæssigt utilfredsstillende, at anvendelig jord ligger ubenyttet hen, og det er også samfundsmæssigt utilfredsstillende, at byggeriet er blevet så begrænset, som tilfældet er nu. Det har en betydelig arbejds-

[Flygaard]

løshed til følge. Det har skabt store problemer for betydelige dele af erhvervslivet, og det er også samfundsmæssigt utilfredsstillende, at vi i dag på ny har mange boligsøgende, som ikke er i stand til at skaffe sig tag over hovedet.

Retsforbundets forslag vil gøre det billigere for den enkelte familie at sikre sig en bolig, det være sig som ejerbolig eller i udlejningsbyggeri, fordi retsforbundets forslag klart vil fjerne spekulationselementet fra jorden og dermed sikre, at den kan stilles til rådighed for en overkommelig pris. Vi vil gerne i den nuværende situation sige, at vi er af den opfattelse, at det er langt lettere i en stagnationsperiode eller i en direkte nedgangsperiode at skabe en vis forståelse for, at samfundet såvel som den enkelte har behov for dybtgående reformer.

Det skal da også siges ganske klart og utvetydigt, at man ikke efter retsforbundets forslag får mulighed for at erhverve jord på jordrentevilkår for derefter, når en opgangskonjunktur sætter ind, at konvertere vilkårene til de traditionelle vilkår med mulighed for at hjemtage en spekulations- og konjunkturgevinst. Efter vores opfattelse skal jord, én gang erhvervet på jordrentevilkår, forblive på jordrentevilkår. Noget andet ville efter vores opfattelse være at føje spot til skade og medføre, at erhververen fik både i pose og i sæk, og det vil retsforbundet ikke acceptere. Men det forudsætter selvfølgelig, at der i folketinget er et flertal for at gennemføre en reform og fastholde et sådant fremskridt på det jordpolitiske område.

Jeg vil gerne knytte nogle få bemærkninger til spørgsmålet om likviditet og spørgsmålet om de økonomiske virkninger. Vi er helt klar over, at dette lovforslag giver nogle likviditetsmæssige virkninger, men hvis man synes, det overordnede formål er tilstrækkelig godt og er samfundsgavnligt, så mener jeg, at man ud fra et samfundsmæssigt synspunkt kan og må være i stand til at skaffe den fornødne likviditet.

Med hensyn til de økonomiske virkninger har vi ikke været i stand til umiddelbart at foretage nogen beregninger. Vi mente sådan set, at det var vigtigere, at man fik lagt principperne frem her i første omgang og derefter i udvalget anmodede om at få foretaget nogle økonomiske beregninger under nogle mere specificerede forudsætninger. Hvilke

økonomiske konsekvenser der vil komme af forslaget, vil selvfølgelig i høj grad være afhængigt af, hvilken økonomisk udvikling vi får.

Jeg vil gerne slutte med at sige, at hvis det er således, at man principielt giver udtryk for, at man vil være med til at klare nogle jordpolitiske problemer især omkring byerne, hvad dette forslag først og fremmest sigter på, så har man altså også en forpligtelse til at møde op med et alternativ og ikke bare afvise hver gang.

Indenrigsministeren (Henning Rasmussen):

Det er min overbevisning, at kommunernes muligheder for at føre aktiv jordpolitik er meget store, og det er min overbevisning efter at have gjort det foreliggende lovforslag til genstand for konkrete vurderinger, at det ikke vil fremme kommunernes muligheder for at føre aktiv jordpolitik.

Når jeg er kommet til det resultat, jeg er, og regeringen med mig, skyldes det dels en vurdering af de uligheder, som jeg har nævnt flere gange at forslaget vil have som resultat, dels de totaløkonomiske og de kommunaløkonomiske virkninger af forslaget. Det skyldes også et kendskab til de faktiske forhold og til den opfattelse, der gør sig gældende i langt, langt den største del af befolkningen.

Der er gjort forsøg på at leje ud på jordrentevilkår. Jeg skal indrømme forslagsstillerne: ikke på 6 pct.s vilkår, for det har man ikke haft økonomisk basis for, men på vilkår, der til tider har været næsten lige så lempelige som 6 pct.s vilkår. Men det har hver gang vist sig, at interessen var næsten lig nul. Som jeg sagde i min indledning, har det også været sådan, at de konkrete jordrentetiltag, der har været her i landet, som staten har initieret, er blevet afviklet. Jeg vil ikke sige i enhed i folketinget, men med meget stor tilslutning på tværs af partierne i folketinget.

Jeg vil gerne gå videre og sige, at jeg tvivler personlig meget stærkt på, at det overhovedet vil være muligt ved et forslag af denne art at sikre, at der bliver gavnlige økonomiske virkninger for andre end den, der køber jorden første gang og bygger på den. Jeg tror ikke, at der eksisterer nogen mekanisme, der gør det umuligt for den, der sælger det første hus, der bliver bygget på en sådan ejendom, at indkassere ikke alene gevinsten ved selve

[Indenrigsministeren]

huset, der står derpå, men også den økonomiske gevinst ved, at jorden er lejet på særlig rimelige vilkår. Jeg tror ikke på, at det lader sig gøre at skille de to ting fra hinanden, og jeg tror derfor ikke, det er muligt at sikre, at den, der bor i eget hus eller i ejerlejlighed på et sådant stykke jord, bortset fra førsteejeren, får økonomisk fordel af jordrentevilkårene.

Når det drejer sig om det almennyttige boligbyggeri, er det langt, langt lettere, hvis man ønsker det, at støtte de lejere, der bor dér, på en mere direkte måde end ved at gå omvejen over jordrentevilkår, endda jordrentevilkår, der jo ikke kan gælde de ejendomme, som er bebygget, men som kun kan gælde fremtidige ejendomme og tilmed kun sådanne, som er bygget på jord, der på et eller andet tidspunkt har været i kommunens eller i statens eje.

Jeg beder forslagsstillerne om at forstå, at jeg ikke hermed har taget principiel stilling til de ting her. Jeg har taget stilling til et konkret foreliggende forslag. Det er min bedste overbevisning, at det ikke fremmer de formål, forslagsstillerne tilsigter, og derfor mener jeg ikke, at forslaget bør nyde fremme.

Egon Jensen (S):

Jeg har kun nogle få kommentarer.

Fru Aase Olesen beklagede, at vi var negative, at vi ikke var mere positive – jeg vil hellere sige: hellere måske lidt negative end positive i hvert fald i denne situation. Jeg er enig med fru Aase Olesen i, at kommunerne bør gives bedre muligheder for at gå ind i jordkøbspolitikken, men hørte jeg forkert, når fru Aase Olesen sagde noget om Lønmodtagernes Dyrtidsfond eller ATP? Hvis jeg hørte rigtigt, vil jeg gerne spørge fru Aase Olesen, hvordan man havde tænkt sig, at der i givet fald skulle tilflyde midler derfra. Så vidt jeg ved, skal de forvaltes på en sådan måde, at de kommer lønmodtagerne bedst muligt til gode, og det kommer de vel ikke ligefrem ved, at man udlåner dem til meget lav rente. Derfor er jeg interesseret i at høre, hvad fru Aase Olesen mener i så henseende.

Hr. Flygaard har jeg ingen bemærkninger til, ud over at jeg respekterer hr. Flygaards oplagte sans for humor også i en »religiøs tid«. Det er ikke altid, man møder det blandt partier, der har sådanne, om man så må sige, ophøjede mål.

Hr. Ib Christensen var inde på, at kommunerne skulle have lån fra statskassen, og jeg kunne da godt tænke mig at høre, hvad hr. Ib Christensen forestiller sig. Over hvilke åremål skulle disse lån i givet fald løbe, og hvilken rente har hr. Ib Christensen forestillet sig? Når hr. Ib Christensen taler om, at kommunerne får indtægter hen ad vejen, så er det da rigtigt, men det er bare lige så rigtigt, at kommunerne skal betale afdrag på og renter af de lån, de i givet fald har optaget for at kunne købe jord og sælge den til omkostningsbestemt pris. Det ville være interessant få svar på det, selv om vi formentlig får en meget lang udvalgsbehandling af dette forslag.

Endelig den sidste bemærkning. Man kan altid her fra talerstolen tale om principprogrammer og arbejdsprogrammer, men der er altså forskel. Fordi man har principper, behøver det ikke betyde, at man omgående skal gennemføre dem, hvis man ser, at den situation, vi befinder os i, simpelt hen gør vores principper, om man så må sige, urealisable. Det var det, jeg sagde om forslaget.

Ib Christensen (DR):

Ministeren sagde, at han ikke havde taget principiel stilling til forslaget. Alligevel var ministerens argumentation én eneste principiel argumentation mod jordrenteprikket og mod, at man kører jordrenteprikket sideordnet med, om jeg så må sige, den gammeldags jordbesiddelse. Ministeren svarede ikke på temmelig stærke udfordringer med hensyn til at fortælle, hvad socialdemokratiet vil gøre. Socialdemokratiet har ikke bare i sit principprogram, men også i sit arbejdsprogram, at jorden skal overtages af samfundet og være samfundseje, og i socialdemokratiets nye kommunalpolitiske program, der netop er trykt og sendes ud i store oplag, står, at offentligt ejet jord skal udlejes på jordrentevilkår. Det står der virkelig. Men ministeren sabler et forslag ned og bebuder ikke noget bedre. Det kalder jeg en principiel afvisning.

Så siger ministeren: ja men det er de her uligheder. Det er sådan, at når folk har valgt mellem privat jordbesiddelse med den kapitalgevinst, det indebærer, og at leje jord på jordrentevilkår, så vælger de selvfølgelig det første, hvis de på nogen måde økonomisk kan komme af sted med det, fordi det er til fordel for deres egen private økonomi.

[Ib Christensen]

Den ulighed, der er mellem dem, der besidder jord på den gammeldags måde, og jordrentebesiddelsen, skulle udlignes ved, at man gør jordrentebesiddelsen generel og fjerner den gammeldags jordbesiddelse.

Det kunne socialdemokratiet have gjort i 1967, da der var et såkaldt arbejderflertal, og det radikale venstre havde også dengang noget i retning af inddragelse af jordværdistigninger på sit program. Hvad gjorde man? Man fjernede uligheden ved at afvikle jordrentebregene, efter at man i øvrigt havde afviklet statsgrundskylden og grundstigningskylden. Altså man gør lige nøjagtig det modsatte af det, der står i ens program, også når de parlamentariske muligheder er til stede, som de var dengang, og som de er i dag.

I Hanstholm kommune kan man godt leve på jordrentevilkår, så det kan altså lade sig gøre. Det fører ikke de ulykker med sig, ministeren tror. Jeg står her med et udklip fra Information i dag, der taler om det faldende boligbyggeri, der rammer de unge hårdt. Det varer sikkert ikke mange år, før vi får optøjer her i landet, som man har det i Vesttyskland og i Schweiz, af desperate unge, der ikke kan få løst deres boligproblem.

En af årsagerne er, at folk med almindelige indkomster i dag ikke er i stand til at erhverve sig en ejerbolig. Det er umuligt. Kommunerne ligger med enorme kvanta af ubebyggede grunde, de ikke kan komme af med, for menneskene har ikke råd til at købe dem. Hvis de kan få lov til at leje dem på jordrentevilkår, kan de bruge deres opsparede kapital, i det omfang det overhovedet er lykkedes dem at få nogen, til byggeriet.

Derfor kan dette forslag blive et afgørende tiltag – men regeringen afviser det altså – til bekæmpelse af den bolignød, vi må forudse i løbet af ganske få år. Indtil 1990–92 vil antallet af unge stige meget stærkt, og byggeriet er næsten gået helt i stå. Både for byggeriets skyld og for de boligsøgendes skyld var det værd at tænke på dette forslag. Vi noterer med beklagelse, at ministeren afviser det principielt og konkret. Det vil vi vide at snakke om under den kommunale valgkamp.

Aase Olesen (RV):

Hr. Egon Jensen spurgte mig, om det radikale venstre mente, at det var i lønmodtagerens interesse, at Dyrftidsfondens midler skulle anvendes til kommunale jordkøb og til lavt

forrentede lån. Ja, vi må jo sige, at langt den overvejende del af Danmarks befolkning, det er vist 90 pct., er lønmodtagere, og de skal som bekendt alle bo. Det undrer mig egentlig, at hr. Egon Jensen ikke kan indse, at de ville have fordel af at kunne få boligjord på lejebasis.

Jeg vil i øvrigt gerne sige til den argumentation, der føres frem fra socialdemokratiets side, hvor man fremhæver den ulighed, der bliver for befolkningen, og uligheden mellem kommunerne, at det jo er rigtigt, men det er kun rigtigt, så længe disse ordninger kører i ganske få kommuner. Hvis det blev til mere generelle ordninger, hvad vi har slået til lyd for, så ville nogle af de indvendinger – jeg erkender, at det kun er nogle af dem – falde til jorden.

Flygaard (DR):

Jeg vil gerne her i anden omgang gøre nogle konkrete bemærkninger.

Det første, jeg vil tage op, er spørgsmålet om fastsættelsen af de 6 pct. Det er muligt, at procenten skal være en anden, men jeg vil gøre opmærksom på, at når vi har fastsat en forholdsvis lav procent, så skal det ses på baggrund af, at denne procent skal beregnes af en i almindelighed stigende jordværdi. Hvis man handler på traditionelle vilkår, så betaler man nok en forholdsvis høj forrentning af de lån, man har, men under i øvrigt uændrede vilkår skal denne højere rente svares af et fast beløb, mens de 6 pct. skal svares af et stigende beløb. Alene af den grund kommer der en ligestilling frem eller i hvert fald en tendens til en ligestilling frem – og en fuldstændig ligestilling, hvis det er således, at markedskræfterne tilstrækkeligt slår igennem.

Jeg vil gerne om den debat, der har været om en principiel stillingtagen og en konkret stillingtagen, sige, at man selvfølgelig godt principielt kan gå ind for en tankegang, men konkret gå imod. Hvis man går imod et konkret forslag, mener jeg, at man har en vis forpligtelse til at stille et alternativt forslag op, og det er altså det, vi efterlyser i den nuværende situation.

Jeg er enig i den betragtning, at et principprogram kan være ét og et arbejdsprogram kan være noget andet, men når man går så langt, som man er gået fra socialdemokratiets

[Flygaard]

side, at man også tager det op i det kommunale valgoplæg, så må vi i hvert fald tro i første omgang, at man har gjort sig nogle tanker om, hvad man vil. Når man nævner jordrenteprikket, må vi i hvert fald forudsætte, at der er en eller anden model, som indeholder dette jordrenteprikket, og et sådant modelforslag er det, vi efterlyser. Jeg synes, det kunne være interessant at se et sådant forslag på bordet, og jeg tror næsten, jeg på forhånd kan sige, at vi vil være meget positivt stemt over for et sådant forslag fra socialdemokratiets side.

Jeg vil gerne i relation til det spørgsmål, den socialdemokratiske ordfører, hr. Egon Jensen, rejste om statslånet, sige, at hvis vi tager udgangspunkt i de nuværende forhold, så erkender jeg blankt, at der formentlig skal ganske betydelige statslånsmidler til for at klare den nuværende situation. Det ligger helt klart, det vil jeg åbent erkende. Men hvis man prioriterer formålet tilstrækkelig højt, mener jeg også, at man må være villig til at betale for en sådan reform. Jeg vil også gøre opmærksom på, at den problemstilling er mere kortsigtet, for efterhånden som man får en stedse større del af jorden overtaget, vil problemerne blive tilsvarende mindre.

Jeg vil til slut i relation til spørgsmålet om kommunernes udgifter, hvis kommunerne har haft en udgift en forbindelse med køb af jord, gøre opmærksom på, at de får jordrenteafgiften ind af den eksisterende jordværdi og får halvdelen af stigningen, så de får da noget ind til dækning. Det er selvfølgelig rigtigt, at hvis kommunerne havde fået det hele, så ville de have fået endnu mere, men så ville de jo nok have fået overskud set i relation til anskaffelsesprisen på overtagestidspunktet.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Ninn-Hansen):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til kommunaludvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

2) Første behandling af:

Forslag til lov om ændring af ligningsloven og om ændring af lov om vurdering af landets faste ejendomme. (Skove og fredede bygninger).

(Lovforslag nr. L 191. Fremsat 25/3 81).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Thomas Have (S):

Ministeren for skatter og afgifter fremsætter med dette lovforslag forslag om to ændringer, dels i ligningsloven, dels i loven om vurdering af landets faste ejendomme.

Det foreslås for det første, at visse offentlige tilskud, som ydes til bygningsarbejder på fredede bygninger, gøres skattefri, og for det andet foreslås det, at formuebeskatningen vedrørende ejendomme på mindst 25 ha skov lempes, sådan at der ved ejerens formueopgørelse indrømmes et nedslag i skovens formueskattepligtige værdi.

Jeg kan på socialdemokratiets vegne anbefale de foreslåede ændringer og også den særlige overgangsordning for året 1980.

Ivar Hansen (V):

Jeg kan sige på venstres vegne, at vi kan støtte den hensigt, der ligger i dette lovforslag. Det må klart siges at være et urimeligt og uhensigtsmæssigt forhold, at man efter den regel, der hidtil har været, skulle beskattes af de tilskud, der blev givet til at vedligeholde fredede bygninger, altså offentlige tilskud.

Der er ingen grund til at lægge skjul på, at en lang række fredede bygninger af flere forskellige kategorier er ude i betydelige vanskeligheder med hensyn til de økonomiske muligheder for at vedligeholde disse bygninger på en måde, vi kan være tjent med. Jeg kan blot som et eksempel – der findes adskillige – nævne vore mange herregårde fra middelalderen; de er jo et kulturminde uden sidestykke. Jeg ved, at der er mange af disse gamle, fredede bygninger, som er ude i meget store vanskeligheder. Derfor er der ingen tvivl om, at den ændring, der her foreslås, i høj grad vil være til hjælp og forhindre et